

et Flagstad-festivalen

tilbake i tid, og då støyter ein fort på felles kulturgods i form av segner og eventyr. Éi av desse segnene er Nibelungensongen. Svært mange av karakterane og mykje av handlinga finn ein igjen i bl.a. den gammalnorske Volsungasaga og i Edda-dikta.

Segnstoffet er så gammalt at det går tilbake til den munnlege forteljartradisjonen. Det har nok blitt fortalt mange gonger og har dermed endra seg litt etter litt i ulike samanhengar. Då dette stoffet blei med nordover med vikingane, hadde det byrja å leve sitt eige liv.

Det som er litt interessant, er at Wagner, då han skulle bygge sitt eige segnunivers med utgangspunkt i Nibelungensongen, faktisk tok mest stoff frå dei nordiske variantane. Mange tenkjer kanskje på Wagner og Nibelungeringen som «erketyisk», og det hjelper kanskje heller ikkje at ein viss annan tyskar seinare blei veldig interessert i Wagners verk og brukte det i samband med sin propaganda.

Historiene om dvergar, riddarar, drakar, skattar og ein magisk ring er svært gamle. J.R.R. Tolkien valde enda

meir fritt blant slike motiv og skapte eit kanskje enda større univers. Dei fleste unge kjenner i dag først og fremst til karakterane frå Ringenes herre og Hobbiten, og dei gamle norrøne sogene og mytane blir etter kvart gløymde. Men kanskje kan ein gjennom Kirsten Flagstad-festivalen ta tilbake noko av dette nordiske stoffet - og gjerne på norsk? Eller skal det vere slik at den nye globale mytologien skal vere einerådande - på same måte som det engelske språket? One language to bind us all.

Det er jo «kult» med ein forseggjort, dataanimert drake i 3D som heiter Smaug. Men det kan vere litt greitt at ungdommen lærer at «vår» drake heitte Fáfnir eller Fávne; og Sigurd eller Siegfried var minst like «kul» som Bilbo, Frodo og Aragorn og den «gjengen». Men våre gamle heltar levde først og fremst gjennom den munnlege tradisjonen, så gjennom sogetekstane, og så kom Wagner med sine storslåtte verk, som framleis blir framførde. Kjem Peter Jackson sine filmar til å leve i hundre år? Det vil tida vise.

Lund også vet det), men jeg vil overlate til kommunen å fortelle leserne hva forkortelsen står for, og spesielt hvorfor de bruker en slik kryptisk betegnelse. Jeg kan imidlertid røpe at HR er forkortelse for en engelsk fagbetegnelse, og den skal vel da uttales eit]-a:. Stillingstittelen er altså en blanding av norsk og engelsk, og jeg skal vedde på at ikke alle ansatte i kommunen vet hva forkortelsen betyr. Det er ugreit med slike jålete titler; de skaper avstand og vitner om språklig slapphet. Men hva sier kommunen?

Kommunen plikter å holde norsk språk i hevd, og det første den nye HR- og organisasjonssjefen bør gjøre, er å få endret stillingstittelen.

Totninger er også hed(e)markinger

Ole R. Østby

Geir Vestad skrev 31. mai i GHA om «villtotninger» som synger vakre sanger på «to-

tensk». Han har oppdaget at Toten-dialekten høres til forveksling ut som «hedmarksk» (og mener da antagelig dialekten i distriktet Hedmarken som er markant forskjellig fra dialekten ellers i Hedmark fylke.)

Distriktet Hedmarken, eller Hedemarken (med e etter d, som vi kunne skrive før 2003, men som ikke er korrekt skrivemåte i dag), består av kommunene Stange, Hamar, Løten og Ring-saker. Distriktet har gitt navn til Hedemarkens Amt som ble skilt ut fra Opplandenes Amt i 1781 - selv om Hedemarken utgjorde bare en meget liten del av amtet. I 1919 skiftet amtet navn til Hedmark fylke. Men i gamle dager, før Hedemarkens Amt ble opprettet, hørte bygdene på vestsiden av Mjøsa også med til Hedemarken eller Heidmork. Totninger var således også «heidner», likeså gjøvikinger, biringer, vardølinger, einaværinger, kolbuinger og snerting-døler.

Det er derfor ikke merkelig at man snakker Hedemarks-dialekt på Toten. Mjøsa har aldri vært noen dialektgrense. Snarere tvert om; innsjøen har til alle tider vært ferdselsveien som bandt naboer sammen, og folk på vestsiden av Mjøsa snakker derfor samme vakre dialekt som folk på østsiden av Mjøsa.

Betegnelsen «Hedmarks-dialekt» (eller «Hedemarks-dialekt») er ingen god betegnelse. Dialektområdet omfatter også bygdene på vestsiden av Mjøsa, og en mer presis betegnelse er «Mjøs-dialekt».

Det er stadig færre som snakker Mjøs-dialekt, men det er mange som har oppdaget at denne dialekten er meget velegnet til sang. Bokmål og nynorsk er skriftspråk, men sanger skal synges, og man bør bruke et muntlig språk. Og Mjøs-dialekten er meget muntlig og treffende. Her er en liten dialektprøve:

Bonde på bytur
Mel: Min fader var vokter på
Halten fyr ...

En bonde på bytur fekk motorstopp.
Hæn sto midt i gata og folk stoppa opp.
Dom glana og lo, og en bymann hæn sa:
- Bilen er sliten og vil itte dra.
- Jommen drar'n, sa bonden Kragh,
æll kopen i by'n har'n dri hit i dag.

, Hamar
mmune-
, Einar
d
Østby

te også Hamar kommunefor-
masjon i Hamar
6. juni om ansettelse
R- og organisasjonssjef.
aktisk hva HR betyr (og
nistanke om at Einar